

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 10

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V.zondag 8 maart 2020

09.30 uur ds. M. van Kooten (Bediening H.A.)

15.00 uur ds. M. van Kooten (Nabetrachting H.A.)

D.V. woensdag 11 maart 2020 (Biddag)

14.30 uur ds. M. van Kooten

19.30 uur ds. M. van Kooten

Collecten

Zondag 8 maart

1. Diaconie

2. Kerk

3. Instandhouding predikantsplaats

Woensdag 11 maart

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Biddagcollecte

Van harte aanbevolen

Kinderoppas

zondag 8 maart

Mevr. E. Koetsier-Schuiteman, Mevr. J. Mulderij-Van de Kolk, Mevr. A. van Steeg-Rozendaal en Gerrielle van de Steeg

woensdag 11 maart

Mevr. G. van de Steeg - van Kooten, Mevr. A. Stelwagen-Berkhout en Lisanne Kok

Kerkauto

Als u door omstandigheden niet zelf naar de kerk kunt komen en toch graag naar de kerk wilt, dan kunt u gebruik maken van de kerkauto. Wilt u opgehaald en thuisgebracht worden? Neem dan contact op met diaken G. van der Zande telefoonnummer 0620590322

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Catechisaties

Omdat komende week biddag voor gewas en arbeid zal zijn is er geen gewone catechisatie. Uiteraard verwachten we de jeugd wel bij de biddagdiensten. De catechisanten worden een week later uiteraard weer verwacht. Hierbij alvast de leerstof voor de volgende keer.

De eerste maandagavondgroep moet leren Johannes 16:33 en maken de vragen en opdrachten op blz.73 van LotL1b.

De tweede maandagavondgroep moet leren 1 Petrus 5:8 en 9 en maken de vragen en opdrachten op blz.109 van LotL 2b.

De derde maandagavondgroep moet doorlezen hoofdstuk 18 van LotL 3a. We hopen daar de volgende keer dan nader op in te gaan.

De vrijdagavondgroep moet leren hoofdstuk 37 van Hellenbroek over de voldoening van Christus en maken de vragen op blz.68 en 69.

Jeugdvereniging Maranatha

Aankomende zondag D.V. 8 Maart hoopt JV Maranatha weer bij elkaar te komen. Deze avond hebben we de Kerkenraad op bezoek om vragen te beantwoorden. Kwart voor 7 inloop en om 7 uur beginnen. Allemaal van harte welkom!

André en Gert

Bevestiging en intrede ds. C. Budding

Zondag jl. waren we met vele Elspeters in Zuid Beijerland getuige van de bevestiging en intrede van Kees Budding als predikant van Goudswaard. Zowel de bevestiging als de intrede is gedownload zodat u deze diensten terug kunt luisteren onder de koppeling 'diensten archief'.

Pastoraat

In de laatste kerkenraadsvergadering is gesproken over de wijkindeling en andere taken binnen de kerkenraad. Ouderling Fijan heeft de wijk van oud-ouderling Stobbelaar overgenomen. Voorlopig is de wijkindeling niet veranderd. Als u zich afvraagt wie er bij u wijkouderling is, kunt u dit op de website vinden of u kunt de scriba of één van de andere ouderlingen hiervoor benaderen. Als algemeen uitgangspunt voor het bezoekwerk aan ouderen geldt dat de ouderlingen de alleenstaande leden van 70 jaar en ouder elk jaar een keer bezoeken.

Gelet op o.a. de grootte van de wijk en de vele werkzaamheden als scriba, is in overleg met oud-ouderling Stobbelaar gesproken over werkzaamheden die hij nog kan verrichten ter ondersteuning. Afgesproken is dat hij tussentijds ouderen zal blijven bezoeken als bezoekbroeder voor de ouderen. De wijkouderling blijft, samen met de predikant uiteraard het vaste aanspreekpunt voor de wijk. Dus schroom vooral niet om voor pastorale zaken contact op te nemen met de wijkouderling. Naast deze bezoekactiviteiten zal oud-ouderling Stobbelaar onder

andere ook werkzaamheden binnen de Oranjehof blijven doen.

Heeft u hierover vragen, dan kunt u contact opnemen met de predikant of wijkouderling. We hopen dat al het werk in de gemeente door de Heere rijk gezegend mag worden. Om zo naast elkaar te staan, luisterend naar de Schrift. Met de bede of de Heere nog met Zijn Geest krachtig wil werken in de gemeente.

Bijeenkomsten in Oranjehof

Weeksluiting

D.V. zaterdag 7 maart is de weeksluiting. Alle ouderen in en buiten Oranjehof hartelijk welkom. Deze bijeenkomst begint om 18.30 uur.

Voorjaarsmarkt in Oranjehof

D.V. zaterdag 14 maart is de jaarlijkse voorjaarsmarkt in Oranjehof. Tussen 9.30 uur en 13.00 uur bent u en jij daar van harte welkom. Op deze dag worden ook de vrijwilligers die resp. 12 ½ jaar en 25 jaar vrijwilliger van Oranjehof zijn, officieel worden gehuldigd. Elk jaar weer een heel mooi moment. Allen hartelijk welkom!

Goede doelenmarkt

Dit jaar hoopt er weer een Goeden doelenmarkt te zijn op D.V. woensdag 8 april. In en rond Het Kerkerf, Nunspeetweg 3 in Elspeet zullen vanuit de verschillende kerken uit Elspeet kramen staan die van alles verkopen t.b.v. diverse goede doelen. Verder informatie over deze markt volgt nog.

Voor deze Goede doelenmarkt zijn wij op zoek naar tweedehands zomerkleding. U kunt deze kleding, gewassen en gestreken, afgeven bij Hanneke Olthuis, Stakenbergweg 35. Bertha Koetsier, Reynvaanerf 8 of Irma Roeleveld, Weth. vd Zandeweg 54.

Ook willen we op deze Goede doelenmarkt een minisupermarkt maken. Heeft u levensmiddelen die u niet gebruikt of wilt u levensmiddelen schenken dan kunt u die afgeven bij Marja Berkhout, Apeldoornseweg 40. Suzan Aleman, Apeldoornseweg 11. Bertha Koetsier, Reijnvaanerf 8 of Joke Visser, Zeisweg 17.

Jodenkamp Elspeet (I)

Vorige week kwam er een mail van de burgerlijke gemeente binnen dat we 19 april 1945 klokke 13.30 uur bevrijd zijn door de Canadezen. Precies 75 jaar geleden dus. Met alle respect voor de Canadezen – velen zijn er gevallen- de lof is aan de Heere die hen met andere geallieerde soldaten gebruiken wilde. Wijlen ds.E.du Marchie van Voorthuysen wilde in Driebergen gaan kijken toen de Canadezen Drieber-

gen binnen kwamen rijden. Hij vertelt daarover het volgende: Op maandag werd Driebergen bevrijd. Ik gaf die maandagmiddag catechisatie, maar er was natuurlijk niemand... althans dat verwachtte ik. Alles stond immers langs de weg en dat was ook geen wonder. Ik ging even naar het catechisatielokaal, maar tot mijn verbazing waren ze er allemaal, op één meisje na. Ik was bezig met het boekje van Hellenbroek over de rechtvaardiging. Ik zei: 'Kinderen hebben jullie de Canadezen gezien?' Een meisje zei: 'Is daar dan zoveel aan te zien?' Ik zei: 'Meisje, het zijn onze bevrijders..'. Ze zei: 'Dominee, al u eerlijk bent, is er dan niet iets dat veel belangrijker is dan het Canadese leger? De rechtvaardiging van een zondaar?' Ik stond natuurlijk wel even perplex. Ik had stiekem gehoopt dat de catechisanten er niet waren, dan had ik naar de bevrijders kunnen kijken, wat me nogal bekoorde. Maar nu werd ik vermaand door dit meisje. Dan ben je een dominee. Een kind zal het je even zeggen. Ik zei tot haar: 'Dat is waar, kind, je hebt voor honderd procent gelijk' en toen ben ik verder gegaan met de les van Hellenbroek'.

Inmiddels zijn we 75 jaar bevrijd van de Duitse tyrannie. Vooral het volk der Joden heeft onder het Hitler regime veel te lijden gehad.

Joden hadden in Duitsland sedert Hilters aantreden als dictator op 20 januari 1933 geen leven. Joodse winkels werden geboycot. Joden werden niet meer toegelaten op de universiteiten; De uitoefening van het werk als apotheker, arts of tandarts werd aan banden gelegd terwijl ze ook geen ambtelijke functie mochten bekleden; Een huwelijk tussen een Jood en een 'arier' (rasechte Europeanen) werd verboden; Joden kregen een grote J in hun paspoort. Veel Joden vluchtten naar ons land. Daar was een speciaal vluchtelingencomité voor opgericht waarbij de leiding in Joodse handen was maar onder toezicht van de Nederlandse regering. Op den duur werden maar mondjesmaat vluchtelingen toegelaten binnen ons land. Ongeveer 15.000 Joden zijn tussen 1933 en 1938 naar ons land gevlucht.

Het werd voor de Joden inmiddels steeds zwaarder in Duitsland. Vooral na de Kristallnacht van 9 op 10 november 1938 waren de 600.000 Joden die in Duitsland woonden hun leven niet meer zeker.

De Kristallnacht (zo genoemd vanwege het vele glaswerk dat rinkelde) was een meedogenloze vergeldingaktie op de Joden. Een Joodse jongen had een Duitse diplomaat in Frankrijk doodgeschoten. De reden van de jongeman was dat zijn familie met 12000 andere Joden die uit Polen afkomstig waren in oktober 1938 uit Duitsland gezet waren met verlies

van alle goederen, behalve één koffer met inhoud. Toen de diplomaat bezweek aan de schotwond hield Josef Goebbels de minister van nazipropaganda een opzweepende rede waarop de Kristallnacht volgde. Was het aanvankelijk zo dat de nazi's stelde dat Joden in Duitsland wel geld mochten verteren (uitgeven) maar dat het geld verdienen hen steeds moeilijker werd gemaakt, nu werd het hen onmogelijk gemaakt. Hun synagogen werden in brand gestoken, de Joodse winkels vernield en leeggeroofd, zelfs Joodse begraafplaatsen vernield. Er werden een groot aantal Joden vermoord en velen werden in een concentratiekamp gevoerd. Rijbewijzen moesten worden ingeleverd. Er waren er die met het oog op de uitzichtloze toekomst zelfmoord pleegden. De meesten poepden om het land uit te kunnen.

In de Banier van 11 november 1938 (destijds een dagblad) onder redactie van ir. C. N. van Dis lezen we een scherpe afkeuring van deze Jodenvervolging. Niet de Joden maar het nationaal-socialistische regime zijn volgens de eindredacteur de oorzaak dat de zeventien-jarige Joodse jongen Von Rad doodschoot. Hij eindigt zijn betoog met: 'De Joden worden dus wel zeer zwaar getroffen. Wij zien er in de voltrekking van het oordeel dat zij eens over zichzelf en hun kinderen hebben ingeroepen. Toch mag ons dit niet met zelfverheffing op de Joden doen neerzien. Het oordeel dat aan hen voltrokken wordt, mocht ons veeleer tot verootmoediging brengen voor Hem Wiens oordelen wij ons evenzeer hebben waardig gemaakt'.

De Nederlandse regering was niet royaal om de Joden in ons land toe te laten. Men was de mening toegedaan dat dit internationaal geregeld moest worden. Die mening was ook ds. P.Zandt toegedaan. Hij zei een week nadat de Kristallnacht had plaatsgevonden in de Tweede Kamer: 'Het gaat niet aan, dat één volk zich met de volle last beladen zou. Ook de zorgelijke toestand van ons eigen land mag hierbij niet uit het oog verloren worden'. Anton Mussert van de NSB noemde op verkiezingsbijeenkomsten van die partij het misdadig om Joden binnen te halen terwijl er in ons land enorme werkeloosheid heerste. Zelfs onder de Joden in Nederland was er kritiek op de komst van Joodse vluchtelingen. Het bleek dat vele Joden volkomen onkundig waren van de gebeurtenissen in Duitsland, volgens David Cohen en Henri Eitje die (zelf ook Jood) leiding gaven aan het Joodse vluchtelingencomité in Nederland.

Er werd een grootscheepse collecte gehouden, de 'Nationale collecte' die 400.000 gulden opbracht. De gereformeerde dr.K.Dijk reageerde daarop in het

gereformeerde weekblad 'De Bazuin' dat niet- Joden daar niet aan hoefde te geven omdat het groot kapitaal immers in handen van de Joden was.

De overheid –soms koningin Wilhelmina persoonlijk– werd inmiddels bestookt met allerlei acties en brieven om zich over de Joden te ontfermen. Men verweet in een handtekeningactie die door 50.000 mensen was ondertekend de overheid dat in de Eerste Wereldoorlog honderdduizenden Belgische vluchtelingen in ons land welkom waren maar dat men nu zo terughoudend was. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat vanuit de socialistische politiek het meest gepleit werd voor opname van Joodse vluchtelingen, waaronder KoosVorrink, voorzitter van de SDAP dat later P.v.d.A werd. Ook dat had zijn reden omdat er onder de vele marxisten onder de Joden bevonden. Vanuit onze regio kwam er een schrijven bij de regering binnen enkele dagen na de Kristallnacht van de kerkenraad van de Hervormde gemeente te Epe. De brief luidt als volgt:

Excellentie!

De Kerkeraad der Ned. Herv. gemeente van Epe, bijeen in zijn vergadering van 14 november 1938.

Uit de bladen kennis genomen hebbende van de vreselijke toestand waarin de Duitse Joden momenteel verkeren:

Beseffende dat de zorg uwer regering zich in de eerste plaats heeft uit te strekken tot de bevolking van Nederland, in het bijzonder tot dat deel der bevolking dat in zware economische moeilijkheden verkeert;

Anderzijds overtuigd, dat ook u van oordeel zijn zult, dat Nederland zich niet mag onttrekken aan de plicht der naastenliefde ook tegenover het oude volk, dat Jezus Christus heeft voortgebracht en dat in deze zin ons volk zijn taak van gulle gastvrijheid heeft voort te zetten, gelijk dit de eeuwen door en in 1914 nog aan het Belgische zustervolk heeft getoond te beseffen; Neemt de vrijheid er bij dezen op aan te dringen dat uw regering al het mogelijke zal doen om door opening der grenzen aan het getroffen Joodse volk in Nederland een toevlucht te verschaffen waar het herstel en rust zal kunnen vinden, om straks van daaruit een plaats te kunnen bereiken waar het een nieuw bestaan zal mogen opbouwen.

Met gevoelens van verschuldigde hoogachting van de Kerkeraad

(w.g.) W.F.H.ten Braak voorz.

“ A.Brouwer scriba

De Nederlandse overheid stond na de vreselijke Kristallnacht toe dat er nog meer vluchtelingen naar

ons land mochten komen. Ze moesten echter in vluchtelingenkampen verblijven. Ook moest het om tijdelijk verblijf gaan en de mogelijkheid om te emigreren naar elders gestimuleerd worden. Het waren er 8500, zodat het aantal Joodse vluchtelingen inmiddels op 23.000 kwam. Aanvankelijk werden ze op diverse plekken onder gebracht zoals in Hellevoetsluis, Hoek van Holland, Reuver (Limburg), diverse vakantieoord en zelfs bij particulieren in huis maar het leek de regering beter dit op één centraal plek te doen. Gezinnen zouden dan bij elkaar zijn en het regelen van cursussen enz. zou dan gemakkelijker te regelen zijn. Maar waar zou dat opvangcentrum komen? In februari 1939 werd door de regering onder leiding van minister president Colijn besloten om een vluchtelingenkamp op de Veluwe te plaatsen. Het zou moeten komen op de heide tussen Elspeet en Uddel, twintig hectare aan de linkse kant en tachtig hectare aan de rechterkant van wat toen nog een grintweg was. Dat terrein werd gedeeltelijk gebruikt als oefenterrein voor de militairen en gedeeltelijk door de voetbalvereniging. Elspeet hoorde toen met Nunspeet nog onder de burgerlijke gemeente van Ermelo. De minister van binnenlandse zaken H. van Boeijen had hierover een gesprek met burgemeester Martens waarna de burgemeester met de wethouders hierover een plan opstelde op 8 maart.

Veel bezwaren kwamen daar tegen in. Er waren heel wat Elspeters die bang waren dat de zondag ontheiligd zou worden omdat de Joden sabbath houden. Men hield het hart vast hoe dat moest wanneer het dorp dat uit ongeveer duizend mensen bestond uitgebreid werd met de komst van 2500 tot 3000 Joodse vluchtelingen met hun eigen zeden en gewoonten. Er kwam ook protest van de VVV en de ANWB. Men zag aankomen dat het heideveld door zo'n kamp werd stukgemaakt. Er zouden ook minder mensen naar Elspeet komen om vakantie te houden. Omdat er een mooi stukje natuur weg zou zijn, kortom het zou een ramp betekenen. In een schrijven van de VVV afdeling Ermelo en de vereniging 'Elspeet Vooruit' aan burgemeester en wethouders van Ermelo op 9 maart 1939 lezen we: 'Dit moge enerzijds mogelijk een voordeel zijn voor de gemeente maar anderzijds is het voor velen in de gemeente vooral in Elspeet met name voor hotel- en pensionhouders een ramp te noemen. Immers het natuurschoon en de rust die de stadsmensen en ook de inwoners van Elspeet en Ermelo in zo ruime mate konden genieten en waardoor Elspeet in het gehele land vermaard is, dreigen thans met een klap te worden vernietigd door de komst van deze ongewenste vreemdelingen. Elspeet,

het geliefde vacantieoord voor velen, wordt op die wijze gemaakt tot een ghetto in den waren zin des woords. Een natuurramp kan verschrikkelijk zijn in het aanrichten van grote verwoestingen, doch zo er geen mensenlevens door worden getroffen, zou deze Elspeet niet noodlottiger kunnen zijn dan de stichting van zo 'n kamp." Toen het dagblad 'De Banier' van 10 maart 1939 melding maakte van de komst van dit kamp stond er in de kop met grote letter: 'Van Uddel tot Elspeet een groot Jodenkamp' vervolgens met iets kleinere letters: 'Blijft er voor ons óók nog wat heide over?'

De gemeenteraad, bestaande uit 6 CHU-ers, 6 ARP-ers 2 SDAP-ers en 1 Vrijheidsbonders (naar onze tijd vertaald 12 CDA, 2 PvdA en 1 VVD) was onder leiding van burgemeester H.M. Martens bereid om toestemming te geven. Vooral ook om het financieel voordeel dat werd voorgehouden. Het bouwen van barakken zou werk en verdienste opleveren. De overheid zou tien gulden per hectare per jaar betalen. Mogelijk zouden de vluchtelingen ook werk kunnen doen zoals grondontginning, grindgraven en bosarbeid. Voor de middenstand zou het ook verdienen opleveren omdat deze monden ook gevuld moeten worden. De kosten van ziekenzorg, onderwijs enz. zou allemaal voor rekening van de overheid zijn en niet verhaald worden op de gemeentelijke kas. Wel zou de Elspeter voetbalvereniging het terrein dat ze sedert 1934 gebruikten in dit verband moeten verlaten.

Tien tegen vijf stemmen, dus een ruime meerderheid van de gemeenteraad was voor de bouw. Zo werd op een geheime en met spoed belegde gemeenteraadsvergadering op 10 maart 1939 besloten op het gemeentehuis te Nunspeet. Echter onder de vijftien gemeenteraadsleden was er slechts één uit Elspeet vertegenwoordigd, bakker Huisman. Deze stemde tegen. Toen echter in stemming werd gebracht om de huur per hectare van tien op twintig gulden te brengen was hij hier ook op tegen omdat hij geen spelbreker wenste te zijn ten opzichte van de voorstanders. Er was ook een raadslid die honderd euro per bunder betaald wenste te zien zodat het plan mogelijk zou worden afgeblazen. Besloten werd om de vorming van het kamp door te laten gaan tegen de prijs van 20 euro per hectare. Tweeduizend gulden stond in het vooruitzicht tegenover de 100 gulden die ontvangen werden voor het militair oefenterrein en de enkele guldens van de sportvereniging die men tot op heden ontving.

(Wordt vervolgd DV)

Bij de diensten

Aankomende zondag en woensdag hoop ik in beide diensten voor te gaan. Schenke de Heere zowel bij de bediening en nabetrachting van het Heilig Avondmaal als bij op biddag Zijn onmisbare zegen. Bij de voorbereidingspreek was ik niet helemaal volledig bij het citeren van Luther over het gekrookte riet en de rokende vlaswiek met het oog op het Heilig Avondmaal. Hij zei het volgende: 'Gekrookt riet en rokende vlaswiek zijn gelijkenissen van het arme leven en synoniem met vermoeiden en beladenen. Hij verbreekt niet maar maakt vast. Degene die kleinmoedig is en uit diep ontzag bevreesd is om aan het sacrament deel te nemen wil Hij met deze gelijkenis overreden. Waarom vreest u? Ga toch heen, Christus zal u geen gif geven. Hij staat niet met een knuppel klaar. Hij staat er niet om u op te eten. Het is als de bemoediging: die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node maar die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om een goed riet te herstellen of een volledig licht aan te steken.'

Ter overdenking

Wilt u een bewijs van Christus' serieuze huwelijksaanzoek om de harten van zondaren te winnen? Zijn hele leven op aarde was er één groot bewijs van: Zijn onderwijs, zo vol gevoelige uitnodigingen bewijst het; de vreugde van Zijn hart over de voorspoed van het Evangelie; Zijn tranen en verdriet over de hardnekkigheid van ongelovigen; Zijn inspanningen en reizen om zondaren tot Zich te vergaderen; Zijn bewonderenswaardige bemoedigingen in de algemene uitnodigingen; Zijn vreselijke dreigementen aan allen die Zijn bemoeienissen verwerpen; en Zijn opdracht, bekwaammaking, bijstand en bemoediging van Zijn dienaren om voort te gaan met het huwelijksaanzoek in Zijn naam. Al deze dingen laten ten volle zien dat Jezus Christus een serieuze minnaar is om zich met zondaren te verenigen en gemeenschap met hen te hebben (John Flavel 1630-1691).

Persoonlijk

Wanneer we dit schrijven verblijft ons kleinzootje Thijs nog in het Wilhelminakinderziekenhuis te Utrecht waar vrijdagavond opnieuw een operatie plaatsvond. Nu vanwege vochtophoping in zijn hoofdje. Het geboortekaartje dat Herman en Everdien afgelopen week (acht dagen na de geboorte van Thijs) verstuurd bevatte het psalmversje

De Heer' is God erkent dat Hij

Ons heeft gemaakt en geenszins wij

Tot schapen die Hij voedt en weidt

Een volk tot Zijne dienst bereid.

De Heere geve ons allen bij die woorden te mogen leven in deze spannende periode waarin we ons toch ook mogen verwonderen.

de redactie